

ОМБУДСМАН
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОБЩЕСТВЕНА ДИСКУСИЯ

„Приобщаващото образование – проблеми и решения“

Съвместен проект на Омбудсмана и министъра на
образованието и науката проф. д-р Галин Цоков

30 ноември 2023 г., 10.30 ч.

Фокус:

- ✓ Дискусията е част от *Националната кампания на правозащитната институция „За правата на децата и хората с увреждания“*, в рамките на която се провеждат редица инициативи, дискусии, информационни дни и срещи с организации на и за хора с увреждания, за промяна на законодателството, по-благоприятни финансови рамки на политиките, за създаване на добри административни практики и промяна на обществените нагласи
- ✓ Една от положителните стъпки бе осигуряването на **8 млн. лв. допълнителни средства за приобщаващо образование в бюджета за тази година**
- ✓ **7 126 са децата в детските градини със СОП** през 2022 г. (данни на МОН)
 - Проблем в детските градини е работата с родители, навременното идентифициране и подкрепа на децата със СОП
 - Пропуска се ценно време за работа с тези деца и за преодоляване на дефицити в развитието им
- ✓ **20 040 са учениците от I до XII клас със СОП**
 - Малка част от учениците със СОП стигат до гимназиално обучение, като с всеки следващ етап на образование броят на учениците със специални потребности в образователната система намалява

Проблемите:

- ✓ Деца и млади хора с увреждания и със СОП са непропорционално обхванати в образователната система, на предучилищно и училищно образование, с което се нарушава правото им на задължително образование и достъп до 16-годишна възраст, утвърдено в Конституцията
- ✓ 10 000 деца със СОП и с увреждания реално са извън образователната (данни на УНИЦЕФ)
- ✓ Неефективен образователен процес за децата със СОП
- ✓ 70% от детските градини и училища в София нямат изградена съвременна достъпна среда (данни на Столична община)
- ✓ Неподготвени учители за работа с деца със СОП в общата класна стая, липса на помощник на учителите, както и на финансов стандарт за тях

- ✓ **Кризата в образованието след пандемията засегна най-много уязвимите деца** - децата с увреждания, децата със СОП, децата в бедност и от маргинализирани общности, като не бяха предприети мерки за преодоляване на изоставането;
- ✓ **Ниски нива на придобити умения за децата със СОП в образователната система,** което поставя въпросите - *Как училището се организира за преодоляване на пропуските и как се измерват резултатите?*
- ✓ **Обичайна практика е да се оказва натиск върху детето с увреждане или със СОП и неговите родители, за да се защити мястото му в общата образователна система и пред другите родители на децата от класа да се докаже, че мястото му е там, а не вкъщи**
- ✓ **Децата и учениците не се възпитават в духа на солидарността, а в духа на конкуренцията,** което води до много намалени часове за деца със специални потребности
- ✓ **Приобщаване в процеса на висшето образование и осигуряване на добре подготвени специалисти, включително осигуряване на стажантски програми, учебни програми, повишаване на квалификацията на учителите**

Изводи:

✓ Родителите на деца с увреждания и на деца със СОП държат изключително много на:

- приобщаването на децата им в образователната система
- на достъпа им до качествено образование
- за перспектива и интеграция

✓ Приобщаващото образование има ключово значение за много уязвими общности

- инструмент срещу дискриминацията, обществените стереотипи и стигмата
- насърчава участието и преодолява бариери пред обучението на всички деца
- в него трябва да се инвестират много обществени ресурси, подкрепа и внимание

Предложения:

В детските градини:

- ✓ Осигуряване на повече специалисти на място
- ✓ Осигуряване на адекватно финансиране за специалните групи в детските градини
- ✓ Работа с родителите
- ✓ Обучение на всички педагогически и непедагогически специалисти - в общи и специални групи

В училищата:

- ✓ Осигуряване на повече специалисти на място
- ✓ Създаване на модел за колективна работа на учениците, които са на индивидуална или комбинирана форма на обучение - работа в специално оборудвани за тях стаи във времето, в които не посещават общите часове, създаване на възможност за **целодневно обучение**
- ✓ Обучение на всички педагогически и непедагогически специалисти - в общи и специални групи

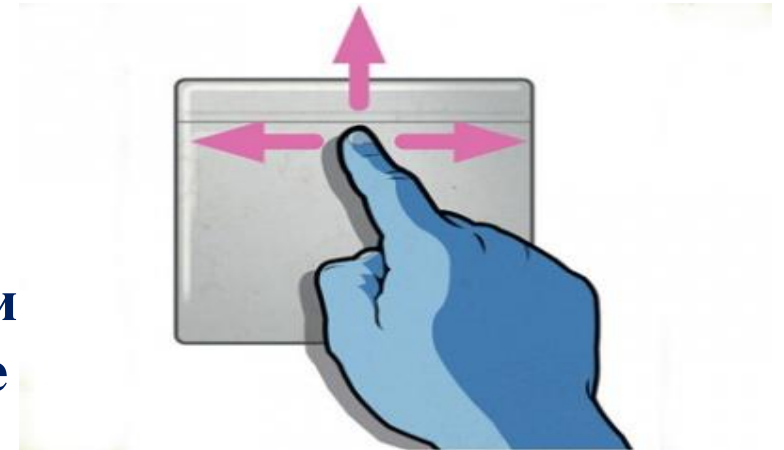
Необходими ресурси:

➔ Човешки ресурси:

- Работа с университетите - стажантски програми, учебни програми, обучения на учители

➔ Финансови ресурси:

- Увеличение на общите стандарти за ресурсна подкрепа и на стандартите за деца в специалните групи в градините
- Нов стандарт за помощник на учителя
- Нов стандарт за създаване на специални групи за развитие в училищата, които да поемат колективната работа с учениците с по-сериозни затруднения
- Включване на целеви модули за проекти, насочени към деца и ученици със СОП в националните програми на МОН

Концепция на модел за колективна образователна подкрепа:

- ✓ **Създаване на нормативна възможност за организиране на групи за развитие на учениците със СОП със следните функции:**
 - **Оказване на колективна образователна и допълнителна образователна подкрепа в рамките на учебното време за ученици на комбинирана и индивидуална форма на обучение**
 - **Оказване на подкрепа за самоподготовка, отдих и занимания по интереси в рамките на целодневната организация на обучението**
- **Групите могат да обединяват ученици от различни етапи на обучение - начален, прогимназиален, гимназиален**
- **Може да се използва за основа на новия модел съществуващите специални групи за деца в детските градини**
- **Нов финансов стандарт за издръжка на колективната образователна подкрепа и за промени в съответните наредби**

Как да се свържа с националния омбудсман?

Адрес: гр. София 1202, ул. Георг Вашингтон №22

Тел.: 02/81-06-955;

02/980-95-10;

факс: 02/81-06-963

ел. поща: priemna@ombudsman.bg

www.ombudsman.bg